По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 20 (174). Львів, субота 27. січня 1923. Почтову належ. оплачено гуртом. Рік II.

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

…ький Вістник

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5300 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 7500 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 300 мп.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 26. січня 1923.

Результати і перспективи французької окупації.

Окупація Поруря, до якої так змагав войовничий французький націоналізм, вже коло 2 тижнів, як стала довершеним фактом. Вона здобула розміри, які вийшли поза межі початкових замірів. В окуповану країну кинено армію в кілька десятків тисяч чоловік, спроваджено важку артилерію. Межі окупованої смуги посунено далеко на північ. Методи для вимушення Німеччини перевести репараційні виплати, рекомпензовані воюючим французьким націоналізмом, здійснені в повному обсязі й в повних розмірах.

Проте, оцінюючи ті наслідки, які дали екстремістські експерименти французького уряду в світлі досвіду окупаційного періоду, не можна не прийти до того висновку, що вони не дали бажаних для Франції результатів. Не дали однаково, як в обсягу економічному, — в справі одержання Францією німецьких виплат, — так і в обсягу політичному — в [illegible] утворення для Франції сприятливої і вигідної міжнародньої конюнктури. Й можна сумніватися, що цих бажаних для себе наслідків Франція досягне в будуччині, продовжуючи свою теперішню політику.

Позиція Німеччини щодо французької окупації відома. Вона припинила цілком виконання умов Версайльського договору що до Франції й зайняла позицію пасивного опору. В результаті цього Франція стала перед необхідністю самій здобувати й одержувати необхідний для неї вугіль. Виявилось, що переведення цієї справи виглядає зовсім не такою простою і легкою річю. Франція знайшла проти себе одноду́шну ворожу поставу цілого німецького населення в окупованих районах — як робітників, так і капіталістів. Перенесення вугільного синдикату з Есена до Гамбурга поставило французький уряд перед розріжненими власниками окремих копалень. Репараційні поставки досі оплачував німецький уряд — й тільки завдяки цьому підприємці мали оборотний капітал й у них існувала можливість виплачувати робітникам заробітню платню. Тепер французький уряд став перед неминучістю задоволення претенсій окремих власників копалень під загрозою припинення продукції. Треба опріч того мати на увазі, що вугільний синдикат відогравав поважну ролю в технічному реґулюванні продукції, яке при знищенню машин і засобів продукції, в дуже незначній степені поповнюваних в часі світової війни, мало велике значіння для степені продукційности рурського камяновугільного району. Тепер це завдання знов таки позним своїм тягарем спало на французький уряд. Французи рахували, що їм вдасться використувати клясові антаґонізми між робітниками і капіталістами. Ці їх сподівання так само завели. На арешт капіталістів робітники відповіли страйком.

В результаті такої ситуації Французи одержали з рурського району лише мінімальну кількість вугля. Преса повідомляє, що Франція примушена переводити великі закупки вугля в Англії, робити те, що не робила вона до окупації. Кольосальні видатки і зусилля, ужиті Францією, досі таким чином дали лише мінімальні наслідки. Французький уряд, заховуючи добру міну в поганій грі, продовжує переводити дальше загострення окупаційного режиму. Але [illegible] великим сумнівам, щоби такі заходи дали хоч які небудь позитивні результати. Відомо прецінь, що добрі ґенерали ніколи не бували одночасно й добрими підприємцями і господарськими орґанізаторами.

Єдине, чого досягла Франція — це збільшення розкладу в німецькому господарстві. За період окупації німецька марка кольосально впала. Але меч цей є обосічний. Рівнобіжно з упадком німецької марки йде також повільний упадок французького франка.

Ніякі результати французької окупації, яка накладає на Францію лише кольосальні видатки, не можуть, розуміється, сприяти виправці політичної конюнктури на її користь.

Поки що, правда, вичікуюче становище Англії і Італії не змінилося, вірнійше зміна його ще не виявилася на вні. Але ряд розріжнених звісток в пресі про увагу, з якою слідкують за розвитком подій Італія і Англія, про обмірковування вищими чинниками цих держав заходів для розвязання сучасної ситуації, вказують, що не може бути жадного сумніву, що ці держави не мають своїм завданням лишитися байдужими і невтральними в цій справі до кінця. До порушення цього невтралітету примусить їх той зростаючий розвал народнього господарства, який виникає однаково і в Німеччині і в Франції в результаті французької безоглядности і який відбивається на цілому світовому господарстві. Час активного втручання цих держав в французько-німецькі відносини ще не прийшов, але він прийде. І дуже мало надій, що тоді ця справа буде розвязана шляхом повного задоволення французьких претенсій.

Українська Національна Рада.

Пр. 47/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 14. (168) з дня 19. I. 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Більше ініціятиви“ в уступах між словами: а) „Львів“ а „місце“, б) „Валюта“ а „карколомно“, ц) від слів „Останній“ до кінця артикулу. 2) „Військова бранка у Сх. Галичині“ а) в уступі від слів „Як конскрипція“ до „цього“. 3) „Спільна могила 27.000“ а) останнє слово заголовка артикула. б в уступі від слів „Тисячі“ до „землі“. 4) „Новинки“ а) в уступі від слів „яка“ до „національність“ містить в собі єство злочину з § 65 а) з. к. 87 з. к. і провини з § 300, 305 з. к. б) злочину з § 65 б) і 98 б) з. к. і провини з § 300 з. к., ad 2) г) злочину з § 87 з. к. і провини з § 305 закона карного узнав доконану в дни 18. січня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого поширювання того друкового письма. Зразом видав наказ відвічальному редакторов тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 19. січня 1923.

(Підпис нечиткий.)

Велика Україна.

Дорожнеча в Київі.

В перших числах січня 1923 р. в Київі знову піднеслися ціни на харчові продукти. Тепер фунт житнього кліба коштує в Київі 45.000 рублів, ціни йдуть в гору далі.

Концесії на Україні.

Красін, який приїхав до Берліну, провадив переговори з представниками Круппа про експльоатацію земельних маєтків на Чернигівщині й будову заводу сільсько господарських машин на Україні. Фірма Круппа одхилила пропозицію про поширення своєї роботи в совітських державах, бо уважає, що підписаний вже нею договір про концесії на Україні являється для неї цілком невигодним.

Зачинення фабрик.

Висча рада Народнього Господарства розробила плян концентра

...ної промисловости на 1923 рік. Що до української металюргічної промисловости, пляни ці виглядають так: на Україні будуть працювати два металюргічні заводи, Петровський і Юзівський і пять заводів для виконання спеціяльних завдань, пятнадцять фабрик має бути зачинених. Машинобудівництво має бути зосереджено на пяти заводах: Харківському, Луганському, Жорецькому, Лужучинському і заводі Наваль в Миколаїві. Решту заводів зачиняють.

В Криму.

В „Ізвєстіях" директор управління по охороні природи Крима, Розанов, пише: „Ліси Криму, які віддавна дуже пильно зберігали, як резервуари вохкости, які давно визнано водоохоронними, вирубані наперед на 60—70 літ. Тепер, коли їх переведено на „самоокупаємість" їх вирубують ще більше безстримно, не рахуючись з жадними правилами лісової господарки. Лісова сторожа скорочена до мінімума. В результаті кольосальна площа сосного лісу на полудневому березі згоріла. За два роки було 16 великих лісових пожарів. На очах пересихають один за одним гірські джерела. В 1921 р. пересох Масандровський водопад, який давав воду цілій Ялті. В Ялті й біля неї вирубано всі ліски й багато парків.

Для совітів голоду на Україні нема.

Наркомздрав Семашко заявив представникам швайцарської преси, які інтересувались становищем на Україні: „Всі відомости про голод дуже прибільшені; на Україні самий звичайненький неврожай; ніякої масової смертности від голоду і хвороб там нема. Виняток уявляють лише ті райони, де в минулому році урожай був лихий і людність харчувалась хлібом, випеченим з муки, змішаної з сурогатами. Тепер ужито енергічних заходів для боротьби з голодом і пошестями і уряд сподівається власними силами ліквідувати всі наслідки недороду на Україні.

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий", або до Тов. „Дністер" з дописною: на вязнів! — У Львові є ще кількасот арештованих Українців! — В першу чергу найблища рідня і села повинні прийти з помочею!

З Волині.

Вибори.

На Волині адміністрація переводить підготовчі заходи по переведенню виборів до „Wydziałów samorządowych", які организуються при староствах. Такі вибори вже переведені в м. Дубні, в близчі дні мають бути переведені в місті Кремінні.

Поводження адміністрації.

В звязку з наслідками виборів в останній час змінилось на гірше поводження адміністрації з населенням. Адміністрація всіма способами утрудняє встановлення контакту між населенням й українським посольським клюбом.

Кооперативний рух.

Серед волинських кооператорів обмірковується питання про організацію волинського с.-г. кооперативного союзу; проєктується в сій справі скликання кооперативного зїзду в початкові березілля.

Релігійний рух.

Штундизм на Волині в останній час здобуває все більше поширення; православне духовенство, що стоїть на російському ґрунті, не в силі боротися з його зростом. Тільки в тих селах, де переведена українізація церковної служби, там вдається православній церкві опертися проти поширення штундизму. Проте теперішня політика висчої церковної влади всіми силами бореться з переведенням українізації церкви і тим підкопує ґрунт, на якому вона стоїть.

Похід Франції на Німеччину.

Відповідь Франції на німецькі ноти.

Французький уряд вислав до німецького консуля в Парижі таке письмо: „Французький уряд потверджує одержання німецької ноти, в якій німецький уряд протестує проти арештувань в Рурщині. Уряд Франції відкидає той протест і в жадному випадку не візьме його під увагу. Всі розпорядки окупаційної влади є оперті на законах і є наслідками версайльського договору, який Німеччина зломала. Франція порішила виконати всі точки того договору і застерігає собі примінення дальших санкцій. Німецьку ноту в справі застріління санітета Ковальського вислав французький уряд назад з поворотом до Берліна із такою приміткою: „Французький уряд має честь звернути одержану ноту. Не почуваємо себе в обовязку принимати ноти писані в такому тоні".

Окупація триватиме два роки.

„Н. Фр. Прессе" пише, що Франція має плян окупувати Рурщину на два роки.

Становище Італії.

З Льондону доносять, що Італія докладає всіх зусиль, щоби наклонити Німеччину до переговорів із Францією. В Римі панує переконання, що довша окупація Руру мусілаб довести до війни.

Страйк закінчений?

З Діссельдорфу пишуть, що страйк в Рурщині майже зліквідований. Робітники повернули до праці. Тільки корабельні робітники на Рені страйкують дальше.

Мораторія.

Journal des Debats" доносить, що французький представник в репараційній комісії переслав тій комісії новий меморіял в справі мораторії для Німеччини.

Засуд на німецьких промисловців.

Розправа проти 23 німецьких промисловців у Могунцькому суді закінчилася. Тісена засуджено на кару 500.000 франків гривни, Кестена на 15.000, Вістергофера на 8400, Тенеґльмана на 6200, Шпіндлера на 47,000, Ольфого на 224.000. Головне питання про злочин державної зради відкинено.

Важні ухвали.

„Daily Mail" доносить з Парижа, що на засіданню ради міністрів при участи ґенерала Фоша ухвалено: 1) насильно зліквідувати залізничий страйк в окупованій области; 2) завести митний кордон навкруги окупованої области; 3) запровадити нову валюту в рурському басейні.

Мусоліні в справі Порурря.

Мусоліні на засіданні ради міністрів зясував процедуру, котра довела би до співпраці союзників у Порурю. Італія не предкладала свого посередництва в тісному слова значінні. Італійське правительство представило німецькому урядови небезпеку, яка повстає наслідком безвихідного положення, в якому найшлося правительство і звернуло прихильно увагу Франції на комплікації, які могла би спричинити окупація. Вплив Італії міг би виявитися в хвилі, колиб положення в Порурю опинилося на мертвій точці. Основи мораторії, яку предкладає Поанкаре, згідні з італійським меморандумом, представленим у Льондоні. Зрозуміле, що події, які відграваються в Порурю, заокруглюють загальні недомагання Европи і розчарування країв малої антанти. Чутки про мобілізацію або концентрацію військ на якійнебудь границі признано зовсім безосновними і пересадними. — Рада міністрів прийняла одноголосно експозе Мусоліні.

Жаспар про окупацію.

Жаспар заявив на засіданні комісії закордонних справ, що він відноситься з повним довірям до вислідів операцій, переводжених в Порурю.

Соціялісти проти страйку.

„Vorwärts" гостро виступає проти агітації за страйком і доказує, що боротьбу з Францією належить вести не засобами скрайними, але розвагою і зимною витревалістю. Страйк доведе до матеріяльної руїни робітництва, а не принесе позитивних наслідків.

Хаос в Порурю.

Німецькі робітники і французькі ґенерали.

Власний кореспондент „Нає фрає Прессе" пише з Ессен:

Французи, які поставили під суд кількох німецьких промисловців за опір проти окупаційних розпорядків, рівночасно стараються прихильно настроїти до себе німецьких робітників. Характерні тут ось які подробиці переговорів делеґації, зложеної з чотирьох робітників і одного підприємця, яка була у французького ґенерала в Дюссельдорфі в справі арештованих: Генерал Сімон негайно і незвичайно сердечно приняв пятьох німецьких представників. „Я щасливий вас бачити" — сказав. Скажіть своїм товаришам, що я завжди готов із ними поговорити. Особливо радів би я, колиб до мене прийшли теж представники від залізничників. Шляхотна Франція нічо не бажає так палко, як задоволити робітників". Потім ґенерал, якому — видко — поведення залізничників справляє немалий клопіт, запитав, чи делеґація не має звязків із залізничниками. Він оказався зручним дипльоматом, який серед повені фраз уміє ставити дуже зручні питання. Його першим і останнім словом було: „кокс, кокс, кокс"...

I. Ш. 1)

У контрабандистів.

Ці спомини з того боку Збруча були писані одним з визначних українських еміґрантів два роки тому, та вони й сьогодні цікаві. — Ред.

...Підвод у трамоті*) не удалося дістати.

Рішили йти пішки. Хоч і далеченько, 22 верстви, але погода добра: сонце пече, в місті сморід і духота.

Вийшли вже за місто на шлях і йдемо швидкою ходою, коли це доганяє нас порожня бричка. Я кидаюсь до неї потрясаючи маґічним портфелем.

— Товаріщ, стой! Куда їдеш 9

— В Л.

— Ну, це нам по дорозі. Підвези, то дам записку, що виконав „наряд" (наказану дорогу).

— Сідайте.

Таким чином і цей раз маґічний „портфель" (власне звичайна картонна папка, на якій написано „Дѣло") зробив свою службу. Скільки вже раз я таким чином здобував підводу і лише добре умостившися і завівши безконечну балачку з дядьком, признавався, що я не „товариш". а вчитель і їду по вчительських справах. Це, звичайно, розвязувало дядькови язик і дорога скорочувалася ріжними оповіданнями та анекдодами про совітську владу. Нераз я діставав запрошення „зайти спочити" і задовольняв серед наших селян свій інтеліґентський голод.

Так і цей раз. Усівшися зо своїм нерозлучним товаришем С. у бричку, ми деякий час їхали мовчки. Моя складана бамбукова вудка (нерозлучна спутниця у всіх моїх навіть офіціяльних подорожах) очевидно дуже інтриґувала візника, молодого хлопця літ 16—17. Отже, як тільки ми минули Сциллу і Харибду — цеб то „пост", де провіряють документи і де портфель зробив не менше враження, як пропуски від чека, особливого відділу і „виконкома", хлопець запитав:

— Це у вас вудка?

— А так. Добра?

— А добра, де ви дістали таку?

— Ге, товаришу, ця вудка колись належала одному українському міністрови. А він виїхав „з Україною" то й покинув її. А я й прикомунив.

Наступає павза. Візник очевидно міркує, хто ми такі. По одежі видно, що не комуністи: раз, що вбрані погано, а друге, що шия закрита і рукави не закочені вище ліктя, та й револьверів не видно. (Звичайний одяг комуніста це френч або ґімнастьорка, у якої комір закручений на тіло так, що шия і частина грудей голі, рукави також закочені вище ліктів. Штани здебільшого фасону „ґаліфе" і то двохколірові: внутрішня половина сіра або зелена, а зовнішня червона або жовта. При поясі завше револьвер, а на ногах жовті шкіряні наголники. А з другого боку його непокоїть „портфель".

Я порушую мовчанку запитом:

— А ви з наряду вертаєтесь?

— А так. Возив красноармейця. Тільки це не мої коні, а одного Жида. Він завше возить і в очередь і в неочередь, бо має бричку.

— Так тепер мати бричку і коні це прямо горе.

— А якже. Сьогодня субота, от він і не хоче сам їхати, то мене наняв, щоб одвіз: пятнайцять дав.

Ми переглянулися з С. Наша місячна платня в троє менше цієї сумми, бо, як вчителі, ми отримуємо (цеб то маємо отримувати, а ще и разу не дістали) по 5—6 тисяч.

— То Жид певне багатий?

— Не знаю, — ухиляється від прямої відповіди візник.

— Як „не знаю": у вас в Л. всі Жиди пачкарі то й гроші мають. От у нас знакомий один продав Жидові з Л. шафу з дзеркалом, писальний стіл, два ліжка і ще якісь меблі. Тож він їх за Збручем в троє продав.

— А що робити. Всі за Збруч ходять. Тому у нас і мило і сіль і гас (нафта) є. Через наше містечко, то йдуть й дуть люде. Є такі, що за 90 верств приходять.

— І не лапають їх?

—Чому не лапають. Недавно пять баб зловили. Що вже плачу було. Вони вже звідтам йшли. То у них все забрали, а самих відправили у К.

— А не стріляють?

— Стріляють. У ту неділю застрелили у самій річці таки одну бабу. Ну, правда, що пяні були постові. А раз так було, що якась дурна баба стала топитися. А красноармейці сміються. Вона кричить, а вони її, вибачайте, „так і так не лезь дура в воду". То її Поляк витяг.

*) „Транспортно-матерьальный отдел"

Тільки — гірники не повинніб страйкувати, а урядовці саботувати, а тоді все знайдеться. Делегація заховалася холодно й відповіла лаконічно: „Ми радо це зробилиб, колиб наші домагання сповнено". Від залізничників делегація не має повновласти промовляти. Але генерал Сімон не зійшов із сердечного тону.

Потім появився генерал Данвінь, котрий ударив у більше мілітарний тон ніж генерал Сімон, хоч фунгує в ролі цівільного делегата. Оба генерали розмовляли зі собою з почтку шопотом, потім чимраз голосніше. На інформації Сімона Данвінь двічі раз-по-раз скрикнув схвильовано: „Ні, ні, ні! Увесь світ висміяв би нас!" Цей висказ очевидно відноситься до жадань гірників. Делегація приходить до слова: „Ми хочемо до генерала Дегут!" Генерали одвічають: „Ми самі повинні переказати ваші бажання начальному командірови".

Після години нова зустріч. Генерал Сімон цим разом сам. Розпивається в чемностях: Дегу зрадів почувши, що прийшли робітники. Тішиться з довіря, з яким до нього відносяться і сподіється, що поміж робітничими союзами та заногою завше будуть ці найкращі відносини, які досі панують в області Діссельдорфу. На жадання начальний командір іще не може дати остаточної відповіди, бо мусить порозумітися з членами комітету інженірів.

На цьому скінчилося. Французи з Діссельдорфу очевидно хочуть зиськати на часі. Що-до Німців, то немає ніякої причини до збентеження. Вистарчає, щоби на кожде надуживання знайшлася відповідь, як це досі завше було. **Гірники і залізничники готові до всякої акції.**

Пляновість німецького пасивного опору.

Кореспондент „Нає Фрає Прессе" доносить із Ессен: Система пасивного опору оказується чим раз більше доцільна. Без „переради можна сказати, що відпір проти французьких актів насильства є зорганізований цілком пляново. Урядовці, функціонарі й робітники йдуть разом. Організації й управи одностайним фронтом підтримують кожду одиницю. Всі партійні ріжниці щезли в виду грози французького насилля. Вчора чув я в розмові одного робітника з другим: „Це, що нікому не вдалося, осягнули Французи: розлам між робітництвом Поруря пропав. Чи соціялісти, комуністи, чи уніоністи — всі згідні в опорі проти французького мілітаризму",

З цього приводу росте ненависть між Французами. Комісія інженірів майже цілком безчинна. Тільки військові активно поводяться, але й вони відступають крок за кроком, якщо хочуть щось вимусити наказом.

Замкнення філії держ. нім. банку в Аквізграні.

Дирекція Державного Банку повідомила свою філію в Аквізграні, що банк мається замкнути аж до хвилі, коли Бельгія зверне сконфісковані гроші.

80. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівною. — *Адміністрація.*

(республіканської). Гадають, що на слідуючий рік Гардінг більше не кандидуватиме та рахуються з можливістю, що зможе консервативних і ліберальних республиканців найбільше вигляду може мати сенатор Джонсен, який заступає Каліфорнію. Демократична партія робить усі зусилля, щоби при найблизчих виборах повалити теперішню урядову партію, щоби зєднати Америці знову т. м. моральну гегемонію. Зять Вільзона, Мек Еду, розїзджає по всьому краю та виголошує промови, призначені передусім для колишніх учасників у великій війні.

Також сенатор Кукс, якого при президентських виборах в 1921 р. побив був Гардінг, розвиває широку діяльність. Кукс домагається у своїх статтях приступлення Америки до Союза Народів та вмішання Америки до европейських справ. Він хоче розпочати на широку міру виборчу кампанію та сподіється мати цим разом більше виглядів на успіх, ніж два роки тому.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Льозанська конференція.

В територіяльній комісії.

В комісії для територіяльних справ Турки зажадали плебісциту в Моссулю. Англійці запропонували передати цю справу Союзові Народів, на що Турки не згодилися і порозуміння не осягнуто.

Ісмед паша заявив, що домагається негайного переведення плебісциту. Льорд Керзон виголосив довшу промову, в якій хотів наклонити Туреччину до компромісу.

Справа границь Сирії.

На вчерашньому засіданні територіяльної комісії при кінці дискусії над справою Мосуля, сконстатував Бонпар, що Ісмед Паша не говорив про Сирію, що є виразним доказом, що він уважає границі Сирії управильненими ангорським договором. Льозанській конференції не остає нічо инше, як прийняти до відома повисший факт і сконстатувати його істнування.

Справа відшкодувань.

Фінансові та економічні точки мирового договору між Туреччиною і Грецією вже усталені. Висоту відшкодувань зменшено з 30 міліонів фунтів стерлінгів на 15 міліонів.

Спільно бють.

Польська публична опінія і національні меншости.

Лаються між собою польські партії, хто з реакційного, хто з демократичного анімушу стріляє на вулиці серед юрби, спасає Річпосполиту кожен в инший бік. В одному лише одноєдність ідеальна: „Польща не сміє сходити зі свого „моцарствового" становиска, а тому не сміє випустити зі своїх обіймів „національних меншостей" все-одно, чи хочуть, чи не хочуть вони того". Ідеально одностайний фронт.

Говорить у соймі Підгірський із українського волинського соймового клюбу: „Високий сойме!" — Маршалок перебиває: регуляміни дозволяє вживати лише польську мову. Підгірський говорить далі „з руска по польску". „В імені населення Волині, Підляся, Холмщини..." — Великий рев на салі. Як це? Холмщини? Старинно-польської дзельніци? Голос людовця: „Тут не російська дума!". Инший голос: „Чи пан ест росіянінем?". Але Підгірський говорить далі... „змаганням населення... самостійна українська держава... рахуючися з істнуючим станом готові до співпраці з польським народом під умовою..." — Рев на салі. Патріотичний голос: „Жондних варункуф!".

Ось характерна картинка. А тепер відзиви публичної опінії. „Хієна" принаймі виступає з відкритим шоломом: Польща має 30 відсотків непольського населення, яке на „східних кресах" має чисельну перевагу. Польський народ мусить проковтнути ці „креси" асиміляційною своєю силою. Всякі територіяльні автономії для „кресів" можуть у тамошнього непольського населення лише закріпити свідомість механічної звязи з Польщею й викликати ірредентистичні тенденції. Тому: уніфікація всеї держави, жадних автономій, скріплення асиміляційної діяльности польського елементу. Програма ясна. Противник чесний. „Всеодно, чи хочете, чи ні — Польща мусить вас проковтнути". Це торочить п. Станіслав Грабскі уже принаймі двацятий раз під ряд у „Слові польскім".

А лівиця? Найхарактерніша тут позиція П.П.С. — майже крайнього лівого крила сойму. П.П.С. — недавно носителька польських революційних, самостійницьких зма-

Америка й Европа.

Вашингтонський кореспондент „N. Fr. Pr." повідомляє про новий зворот у громадянській американській думці відносно европейських справ. Відомо, що безпосередньо перед вмаршом франц. військ до Поруря після париської конференції загально запанував в Америці настрій за потребою інтервенції в европейських справах. Але від часу, коли Франція рушила походом на Поруря, настрій цей змінювався по лінії ранішньої політики, а саме, нейтральности у справах версайського договору й Союза Народів.

Цей новий зворот в американських настроях можна пояснити тим, що преса й промови партійних провідників в сенаті (передусім сенатора Льоджа) почали звертати увагу, як це добре сталося, що Америка не брала участи в европейських справах і як розумно було осторонь ждати розвитку подій в Европі, які могли втягнути у свій хаос і Зєдинені Держави. Широкі американські кола виказують велике задоволення, що не брали участи в колотнечі на Сході.

На цей зворот вплинули мабуть і щораз голосніщі розмови й щораз більше зацікавлення про найблизчі президентські вибори. Панує велике збентеження відносно висліду найблизчих президентських виборів, бо останні додаткові парляментські вибори вийшли рішуче проти теперішньої урядової партії

Я бачу, що навів розмову на улюблену тему прикордонців і з охотою підтримую її.

— А коней пачкують? — питаю.

— Ого, і коней і коров і овець. Ох, на цім же й зарбляють здорово.

— Тож то вже не голка — кінь, його у торбі не перенесеш?

— Е, тут вже треба підплачувати. Дають по десять тисяч Миколаївських. Ті добре живуть, що кордон стережуть. Тільки їх міняють часто. Одні наживуться, тоді других ставлять. Ну а як дурні по сти, що з людьми не вміють по доброму, то тим зле. От у нас в селі Ч. був випадок. Там стояли Кіргізи чи Татати. Ну, по нашому ні бе ні ме. В ночі вели люде коней. Ті питають: хто такі? Один з людей хотів розмовитися по доброму та й дати, що слід. Так де там, зараз з винтовки бах. Ранив одного. Ну, хлопці й розсердилися. Взяли тих Кіргізів в оборот та ножами так порізали, що й не дригнули. Всяк буває.

— Ну а ви ходили за Збруч? — питаю я і відчуваю, що рано задав питання, що він ще не вияснив собі, хто ми і звичайно оповідає лише за других, а за себе боїться.

— Е, це там. Я не маю часу. Раз ходив до Скали по сіль, а тепер вже не хожу.

Ні, очевидно бачить, що ми свої люде. Щоб завоювати його довіря я оповідаю анекдот про Леніна і Троцького. Це робить добре враження і ми їдемо далі, балакаючи про всякі прикордонні події.

— А де тепер „Україна"? — питає хлопець. — Казали недавно, що через два тижні буде наступ. Від нас і „особий відділ" утік. Недавно й гармати слишно було. У нас казали, що от-от вже Петлюра йде.

Поговорили про повстанців і вияснилося, що в цій волости був загін, але тепер кудись пішов далі, бо тут всюди багато війська.

— Ну, нам злазить, — сказав С., — коли ми минули цілком розбиту економію, від якої лишилися лише стіни і зломана ялина перед входом до парку.

Ми вилізли з брички і С. чудовим жестом дав хлопцю тисячу.

— Це, щоб він не думав, що ми чекісти або що. Не хочеться бути подібним до цієї сволочи, — пояснив він мені потім.

Ми засвистіли марша з „Кармен" і зійшли з шляху на полеву дорогу.

За чверть години ми вже наближалися до мети нашої розвідки — села К., де жив наш учень: тепер підчас вакацій відважний контрабандист. Я думаю, що ця спеціяльність і де у нього лише, ніж зоольогія, яку я викладав в його клясі. Бо я прилюдно заявляю, що не зважаючи на мої педагогічні зусилля, він не міг відріжнити жука від коника і був переконаний, що жаба і рак належать до одної кляси.

Ми пройшли звичайне наше подільське село з білими хатками серед садків і кізяковими кругами наліпленими для просушки на стінах клунь і стодол.

— Ну от і прийшли, сказав С., показуючи мені на дім, що стояв на горі серед широкого двору. Це був звичайний дім, який посідають священики, дрібні панки, або шляхтичі, до яких і належав наш учень. Також з деревляними білими кольонами, вікна українського стилю і за домом зза даху, критого гонтою, виглядають столітні липи.

На нас люто накинулися надзвичайних розмірів собаки і тут я вже мусів орудувати не портфелем а вудлиськом.

На наші крики з дому вийшов наш учень і полюбувавшися кілька хвилин нашим невідрадним становищем прогнав собак і весело привітався з нами.

Зайшли до хати, де він познайомив нас з своїма сестрами, які на наше здивування були дуже гарно вбрані, цілком по моді, в гарненьких черевичках і в шовкових панчохах, від яких наші Камянчаночки давно відвикли, кокетуючи босими ніжками.

Мило, яким нам дали вмиватися, теж зробило на нас приголомшуюче враження, бо добре милилося і мало гарний запах.

Тимчасом дівчата покрили стіл і ми з вовчим апетитом (хронічний стан камянецького інтелігента) накинулися на хліб з маслом, яйця, молоко і другі лакітки. Я зараз же звернув увагу на те, що чай був справжній, а цукор був у грудках. Все це свідчило, що наш господар мав не-аби-які достави. Справжні папероси „Abadie", які мені презентував наш учень Андрій і пачка сірників, яку він дістав цілком недбало з кишені, все це показувало на те, що він частенько буває „по тамтій стороні".

(Докінчення буде.)

гань, П.П.С., якої вся ідеольогії з часу її боротьби за польську державність була побудована на свідомости того, що національно державні змагання є природним проявом, який мусить пережити швидше, чи пізнійше всякий поневолений нарід, ця сама П.П.С. сьогодні — сліпим шовінізмом називає національно-державні тенденції „кресів“ „Націоналісти єднайтеся!“ — вигукує „Дзєннік Людови“ ставлючи на одну дошку сьогоднішні ендецькі „бурди“ за владу і — ірредентистичні тенденції недержавних народів. „Безкомпромісово признати мусите польську державну суверенність“ — так заявляє сьогодні П.П.С. — „морально скапітулювати мусите. Стати вірними „підданцями“, а тоді — тоді“... тут ідуть усякі нечувано „приманчиві“ обіцянки — про автономію і т. д.

Ідеальна єдність фронту. Над усім тим домінує премієр Сікорскі з його „генеральськими“ заявами по адресу не-Поляків. Зединеним фронтом іде сьогодні польський народ і відпір зединених фронтів зустріти він повинен.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра“ в Раві Руській

ПРЕСА.

З нагоди крівавих ексцесів новобранців у Тернопільщині, пише „Курер Львовскі“ ось що: „Рекрутація у Малопольсце спізнена, приготована в найдрібнійших детайлях. Рекрутів висилається окремими потягами, добре огрітими. Першою річчю, яку дістає рекрут, то їдунка і ложка, бо на всіх стаціях дістають новобранці харчі. В самій армії починаються у відношенню до новобранців важні зміни. Рекрутови ощаджується т. зв. „залізної проби“. Команданти стараються ввійти в психольогію новобранця, щоби улекшити стоплення свіжого матеріялу в армією. Життя новобранців по змозі уприємнюється тим, що новобранців витають старі жовніри з ентувіязмом й урочисто уряджуються окремі вечері і забави. Загострення між націоналістами у „Сх. Малопольсце“ будили побоювання, що українські новобранці відчують антагонізм командантів. Ті побоювання є безосновні. Військова влада є з природи річи аполітична (Галлер!) і не буде виріжняти жовнірів иншої народности. Оцінюється не тільки їх службову вартість. А досвід учить, що жовніри „рускої“ національности є дуже карні і витревалі.“

Ось таку ідиллію рекрутського життя малює „Курер Львовскі“.

Дописи з краю.

Глиняни.

Культурно-освітна праця в Глинянах і цілій Глинянщині йде дуже линяво. Філія „Просвіти“ до цего часу в дійсности не відновлена. Так само і чит. „Просвіти“. Торговельне т-во „Народний Дім“ формально вправді відновлене, але діяльности ніякої не проявляє. Інтелігенція, міщанство і селянство Глинянщини відносяться до всіх товариств і їх роботи з повною пасивністю.

Не хочу цим разом шукати причин цього невідрадного явища. Спинюся кількома тільки словами над діяльністю „Аматорського кружка“, котрий одинокий горить блідоньким полумям на повоєнним пожарищі; час від часу дасть якусь виставу і цим способом ратує ситуацію та покриває лінивство Глинянців. Почин до цего дає гурток молодих людей, котрі — до речі кажучи — стоять зовсім ізольовано.

Заходом цего „Аматорського Кружка“ було дано на перший і третий день Різдва Христового та на Новий Рік виставу „Жидівка вихристка“. Ініціяторам цеї вистави треба признати, що не пожаліли сил ні труду аби поставити штуку як слід. Найбільші заслуги коло неї положив п. Василь Буцманюк як режісер. Однак не можна також відмовити доброї волі і посвяти всім учасникам-аматорам, що в розмірно короткім часі вивчили свої ролі і вивязалися зі свойого завдання досить добре. Кажу „досить добре“, бо могло би бути ліпше, як би було у всіх однакове зрозуміння ваги аматорських вистав. На спеціяльну увагу заслугують креації головних роль. І так: ролю Сари відограла бездоганно п-на Оля Деревенко, ролю Пріськи виконала п-на Гануся Тимняк. Вона завдала собі дуже багато труду і праця її не пішла на марно, бо своєю грою всіх заняла.

Дуже гарно віддав ролю Степана п. Василь Буцманюк. П. Осип Бородчак неначе вродився на старого Лейбу. Його роля була віддана з повним розумінням та під кождим зглядом артистично.

На Новий Рік обсада роль була дещо відмінна. Ролю Сари віддала вповні удачно пані Мойсейова. П. Василь Буцманюк зробив велике враження своєю грою в ролі старого Лейби. П. Скибінський Іван відограв ролю Степана в цілости гарно, хоч не в кождій дії держався однаково рівно.

Гуртові сцени випали взагалі слабше.

Усі три рази вистава пройшла з великим успіхом. За кождим разом саля була виповнена по береги, а між публикою видно було завсіди богато Жидів. Зі всіх сторін чути похвалу для аматорів і режісера п. Василя Буцманюка. Побажати би тілько, щоби „аматорський кружок“ поставлено на сильних основах, а він певно відограє — можна сміло сказати — першу ролю в культурно-просвітнім життю Глинянщини.

так.

З польських справ

„Направа Річипосполитої“.

С[...]бово-буджетова комісія ухвал[...] нову емісію скарбових білетів на суму 200 міліярдів мп. До ціє[...] комісії увійшло внесення буджету на перший квартал 1923 р. Внесення передбачує: видатків річевих 709 міліярдів мп., на кресах 450 міліярдів мп. — разом 1159 міліярдів мп. видатків.

Боротьба з доріжнею.

До комісії для боротьби з доріжнею вплинуло ось таке внесення: 1) уряд повинен здержати вивіз харчевих продуктів за кордон і уневажнити всі вже видані дозволи в цьому напрямі, 2) обмежити вивіз наших продуктів першої потреби, 3) замкнути цлові границі й контролювати вивіз до Данціґа та до надкордонних місцевостей, 4) не допускати до магазинування товарів у ціли спекуляції, 5) контролювати, як промислові підприємства зуживають їм даний державний кредит і які є ціни товарів ними випродукуваних та дбати, щоб оті товари діставалися в першу чергу кооперативам, 6) видавати монополеві вироби в першу чергу кооперативам, 7) піддержувати легким кредитом комунальні союзи й консумційні кооперативи, 8) складати що-місячно звіт про вислиди боротьби проти дорожні, [...] централізувати цю боротьбу [...] міністерстві внутрішних справ. В[...]сення взиває уряд крім цього: [...] 14 днів внести законопроєкт про наглі суди для харчевих спекулянтів, контрабандистів, фальшівників перевозових документів і тих, хто магазинує товари в цілях спекуляції, 2) загострити кари за ці проступки, 3) загострити адміністраційні кари за непослух розпорядженням у справі боротьби з доріжнею.

ДР. ОСТАП МАКАРУШКА. 3)

Середня освіта дівчат.

(Докінчення.)

Та у цім саме трудність: придумати пригожий науковий плян для жіночої ґімназії. Є в цілій Европі жіночі середні школи, але окремих жіночих ґімназій нема. Навіть Варшава, що так швидко видала свої легкокрилі пляни для усіх майже катеґорій шкіл, не спромоглася на уложення окремого наукового пляну для жіночої ґімназії, а радить покищо в жіночих ґімназіях придержуватись плянів мужеських ґімназій.

На стор. 124. брошури, виданої варшавським Міністерством Освіти „Zasady planu nauczania w szkole średniej“ (Львів-Варшава 1921.) читаємо: „Типи шкіл, що їх пляни ми начеркнули, можуть служити так само мужеській, як і жіночій молоді. Однак це не значить, щоби ми думали на такий спосіб остаточно вирішити справу середнього жіночого шкільництва. Одну річ уважаємо безсумнівною, а саме цю, що середні і вищі студії мусять бути для жіночої молоді так само доступними, як і для мужеської, що отже жіноча середня школа мусить мати повні права щодо вступу до вищих шкіл. Однак залишається нерішеною проблєма, чи жіноча середня школа повинна бути буквально такою самою, як мужеська. Дотеперішні досвіди і спостареження є занадто нечисленні, недокладні і ненаукові, щоби на їх основі можна дати відповідь на це питання. В кожд[о]м ра[з]і це питання істнує. Побудування середньої школи повинно бути залежним від якости учнівського матеріялу, як також можливого будучого життєвого звання учеників. Отже нема сумніву, що між жіночою і мужеською молодю є фізіольоґічні і духові ріжниці і можливо, що тому повинні бути й ріжниці у педагоґічних і наукових плянах дівочої і хлопячої школи. Нема рівнож сумніву, що велика кількість учениць середньої школи виходить заміж, а вслід за тим їх життєве звання стає иншим від звання мужеської молоді, супроти чого насувається питання, чи й ця обставина першорядної ваги не повинна залишити сліду на уладженню жіночої школи. На ці питання трудно відповісти; їх вирішення вимагає довгих студій і досвідів. Нині можна тільки отворити жіночій молоді ті самі школи, що й мужеській. однак є конечним почати розсліди і досвіди, щоби вирішити успішно цю справу першорядної ваги“.

І справді воно так. Бо ось нпр. в Німеччині середню освіту жінок зрівнано з мужеською і то без огляду на протест Павльсена, який уважає нещастям зрівнання середньої жіночої школи з мужеською (гл. його Pädagogik стор. 56). В полудневих німецьких державах є в середній школі навіть коедукація. В пруських реальних школах навчаються дівчата окремих предметів, як виховавчої психольоґії з практичними вправами, домашнього господарства і ґіґієни.

У Франції середня школа для дівчат має тільки 5 літ науки, а в науковім пляні є отсі предмети: наука моралі, французька мова, бодай одна чужа живуча мова, стара й нова література, ґеоґрафія й астрономія, краєва історія, нарис всесвітньої історії, аритметика, пляніметрія, елементи природних наук, ґіґієна, домашнє господарство, наука шиття, прав[...] пропедевтика, рисунки, музика і руханка.

В Америці справа жіночої освіти ще не вирішена. Жінка здобуває собі там що найбільше становище учительки, і щойно недавно стали допускати жінки (крім університетів) до кількох державних аґрономічних і механічних т. зв. коллєґій (colleges) з тим, що там подають їм виклади пригожі для жінок замісць тих викладів, які є придатні тільки для мущин, і так нпр. замісць аґрономічної хемії і теоретичної механіки студіюють жінки хемію орудників поживи. Замісць праці на фармі або у варстатах вправляють їх у практичнім домашнім господарстві. Науку огородництва і столяства заступається наукою крою, а виклади ветеринарії викладами про фізіольоґічні основи повставання і розвою людини. До того додають освітні курси письменства, музики і мистецтва.

Та хоча би ми й бачили добрі середні жіночі школи у чужинців, то зразком для нас могли би вони послужити на стільки, на скільки вони відповідали би нашим своєрідним життєвим потребам. Бо кожда школа, отже й ґімназія має підготовляти до життя. А під цим приготуванням до життя треба розуміти розбуджування у молоді фізичних, моральних і умових сил, потрібних до життєвої боротьби і праці.

Одначе дуже помилявся би той, хто гадав би, що зрівнанням жіночої освіти з мужеською зрівнаємо їх фізичні, моральні й умові сили. У жінки є окремі духові сили, які є її питомим, цінним майном, які творять її жіночу природу, її жіночість. Ті сили, розвинені відповідною освітою, можуть віддати громадянству неоцінені прислуги. А що виховання і освіта повинні зробити з кождого викованця цілу людину, тож і для жінок треба придумати таку освіту, щоби з неї вийшла ціла людина, але притім ціла жінка, не духово скалічена, не духова каракутура мущини.

З цього виходить, що жі[нка] потрібує середньої школи з пито[]мим собі науковим пляном.

У першій частині цього викладу вказано, що для підготовки дівчини для її діяльности на господарській ділянці науковий плян середньої школи повинен обнимати науку педаґоґіки, ґіґієни, біольоґії, домашнього господарства і деякі справности, як ручні роботи, шиття, крій і моднярство. Фізичному здоровлю і плеканню естетичних почувань будуть служити наука руханки, рисунків і співу, які мають тревати весь час до найвисшої кляси включно.

А знова до підготовки дівчат до їх майбутньої громадянської і духової праці будуть служити теоретичні предмети науки: історично-язикові і математично-природничі. Питання, котрій з тих двох груп предметів дати в жіночій ґімназії перевагу, чи групі язиково-історичній чи математично природничій? Відомо, що розумна виховавча психольоґія. вимагає введення у навчання так званого „дидактичного осередка“, себто ґрупи предметів, коло яких має зосередкуватися ціла освіта. Це запобігає роздрібленню духових сил і розстрілюванню наукового інтересу на більшу скількість наукових предметів.

Отже на мою неміродатну гадку волів би я дати в дівочій ґімназії перевагу предметам язиково-історичним, бо вони краще годяться до осягнення високої мети виховання: **пізнання людини.** А проте остаточною ціллю студій є **людина сама.**

Хто голосував проти кабінету Сікорского?

Проти прийняття до відома експозе Сікорского голосували: польська правиця, німецький клюб і Жиди.

Соймовий будинок у Львові для університету.

Ендеки поставили нагле внесення законопроекту, який віддає власність Галицького Краевого фонду — будинки сойму — у власність львівського державного університету. На власність цього університету повинна перейти теж бібліотека Краевого Виділу і будинок при площі Смольки ч. 3

Спростування.

У вчорашньому числі подали ми за офіціяльною Польською Телеграфічною Агенцією, що в дискусії над експозе Сікорского від імени Білорусинів промовляв пос. Баранов. Ця офіціяльна інформація оказується неправдива: промовляв посол Тарашкевич.

Совітська Росія.

Загальне становище.

„Русспрес" на основі інформацій людини, що недавно приїхала з тульської губернії, подає жмут інформацій про відносини в Росії.

„Жахіття большевизму і голоду відбилися на центральній Росії менше, ніж на инших її областях. Всеж і цей район не творить вимку в загальній картині знищення. З окрема в тульській губернії положення сільського хазяйства таке: Засівна площа значно зменшилася; по офіціяльним совітським даним озимина не досягає 60% мирного часу, а ярина 30%. Надії на збільшення весняних засівів в цім році немає, бо зовсім немає засіків зерна і немає надії одержати їх. Таким чином небезпека голоду дальше висить над населенням, тим більше, що управа і врожайність землі в порівнанню з мирними часами багато разів зменшилися.

Дуже різко відчувається недостача сільсько-господарських знарядів; в складах сільських кооператив можна дістати деякі товари, одначе селяне не купують, не маючи засобів. Стан скотарства мало чим відріжняється від стану сільського хазяйства: скількість коней зменшилася в порівнанню з передвоєнним часом на 70 проц., рогатої худоби на 65 проц., безроги зовсім винищені. Торговля щойно в завязку. Кооперативна сіть існує тільки на папері і большевики взялися в останніх часах редукувати її. Тільки в містах замітні спроби приватної торговлі, одначе вони розбиваються через недостачу товарів, а з другого боку населення, яке випродує останки, не в силі що-небудь купувати.

Діяльність большевиків звелася зовсім до обдирання населення шляхом зборів, податків, відбирання лишків і т. д., які носять часто грабіжницький характер. Всяку спробу оминути це — карається по старому при помочи апарату чрезвичайки. Обезкровлена НЕП-ом власть більше нічим себе не проявляє.

Мені нераз здавалося, що большевики стратили вже змогу кермувати країною і держіться тільки силою інерції, бо не має абсолютно нікого, хто перейняв би власть. Населення стерроризоване і не здатне до негодування чи протесту. Тому большевики могуть свобідно зустрічувати всі сили на це, що вони називають „обновою податкової дисципліни". Селяне і робітники нераз жалують за минулим — і на цім конець. Інтелігенція в опанованім стані — мріє про упадок большевиків.

Страшним бичем села являються епідемії і фантастичний зріст венеричних недуг. Відношення до церкви не змінилося. До иновацій, які вносить „Жива Церква", селяне відносяться з недовірям.

Не тільки в селі, але й по містах повний культурний застій. Навіть совітські газети являються рідкістю. Про протисовітську літературу не може бути й мови. Ніхто не має поняття, що діється в Европі. На загал — картина сумна. Одинока потіха: слабість большевиків. Вони держаться тільки тому, що їх противники ще слабші від них і ще менше зорганізовані, ніж вони".

Із недолі українського театру.

(Відповідь на театральну анкету редакції з 24.XI. 1923. ч. 21.).

З акторських кол.

Театральна анкета Редакції й ті голоси, що почулись на неї, виразно свідчить, що наше громадянство вже переросло свій театр в тім стані, в якім він тепер находиться.

Подібний рух в суспільстві мені вже довелося раз пережити. Наслідком цього руху було утворення в Москві відомого „Художнього Театру". Хочеться вірити що нинішне зацікавлення громадянства театральною справою, також дасть позитивні наслідки, причинившись до утворення Національного Театру хоч би на зразок московського художнього.

Коли в Москві гурток письменників, [illegible] та прихильників мистецтва [illegible]: Чехов, Немірович-Данченко, Станіславський, Мамонтов і ин. насмілилися викликати на герць „Імператорський" театр, в якому працювали велетні корифеї театр. мистецтва, боротьба здавалася безнадійною. Але гурток ідейних аматорів мистецтва, складає трупу з учнів театральної школи, незаплямлених рутиною й здатних до приняття нової ідеї, добуває гроші у меценатів і сміливо розпочинає свою працю. В дуже недовгім часі Художній Театр придбав загальні симпатії й здобув гучної слави не лише в Росії, а й за кордоном. Досить пригадати, що „Царь Феодор Іванович" витримав в самій Москві понад 150 вистав при вщерть виповненій салі.

Таємнича сила цього нового театру, що так приваблювала людей, полягала в ідейности, інтелігентности та абсолютній художній дисципліні співробітників. Мистецтво для них було культом, а театр храмом, де вони складали жертви своєму Богові. При таких умовах кожна вистава робила враження якоїсь містерії.

Від кождого актора вимагалося повної посвяти ділової, повного напруження енергії та нервів. Драматичний твір, кинений між людей у формі мертвої книжки, розглядався в Новім Театрі як один гармонійний цілий образ. За бездоганність загальної гармонії твору при постановці відповідав режісер, як маляр за намальований образ, і тому кожний актор повинен був відигривати в руках режисера ролю, подібну ролі фарб в руках артиста маляра. Тільки сталева дисципліна в трупі при ідейности й інтелігенції акторів давала змогу режисерові зеднати окремі артистичні моменти в ціле, осягнувши утворення такого ансамблю, який був в Художньому Театрі. Праця режісера полягала не тільки в тому, щоби поділ роль відповідав індивідуальним здібностям акторів, щоби кождий з них міг виявити всю силу свого таланту, а й у тім, щоби змякшити всі різкости, та підкреслити найбільш виразні місця твору, а актора — в тім, щоб знайти в своїй душі струну, котраб бреніла співзвучно зі струнами душі режісера. Таке інтимне співділання актора й режісера утворювало атмосферу обосторонного довіря й порозуміння, без котрих намічена мета була би недосяжною. Режісер для акторів Художнього Театру був „Цар і Бог", а на сцені його не блищали окремі „знаменитости", але був „знаменитий" ансамбль, зіспілений суворою дисципліною при відсутности „перших" і „других" акторів.

До язиково-історичних предметів зачисляємо мови і літератури, історію, релігію, льоґіку і психольоґію. Серед тої групи предметів, що має творити дидактичний осередок у жіночій гімназії передове місце займе зовсім природно навчання рідної мови і літератури у сполуці з історією всесвітньої літератури. З чужих новітних мов безумовно треба би ввести науку німецької мови і одної з західно-европейських: французької або англійської. Остає питання, що зробити з обома старими клясичними мовами: латиною і грекою. Отже греку посвятити на користь одної західно-европейської мови, а науку латини обмежити тільки на низшу гімназію. Усувати цілком латину не було би вказано з отсих мотивів: весь теперішній науковий світ вріс так глибоко корінням у клясичні мови, що деяке розуміння бодай латини, коли вже не греки, улекшує у високій мірі не тільки студіювання чужих мов, але й розуміння наукової термінольоґії, а навіть своєї рідної мови, у якій чималий відсоток висловів; особливо на наукові і абстрактні поняття, є латинського походження. До того латинська граматика відзначається математичною систематикою, тож є вона не простим орудником для певної дресури мозку, як це загально думають, але навпаки, знаменитим орудником для плекання т. зв. формальної освіти, себто розвою думання. Розуміється, що при пропонованім мною обмеженню науки латини не можна буде довести науки до лектури труднійших латинських авторів, особливо поетів. Та чи це доконче потрібне? Яж ставлю навчання цеї мови не задля присвоєння собі знання її, тільки для присвоєння собі через її розуміння одного з могучих орудників освіти. При чотирьохлітнім навчанню латини в чотирьох годинах тижнево можна довести до цього, що молодь познайомиться з лекшими латинськими творами у спеціяльно уложеній хрестоматії латинських авторів. Жалівся перед мною вже недавно один інжинір: чого то нам не дають в школі бодай понюхати цеї латини? А то приходиться мені читати наукову книжку у якій небудь мові, так ціла термінольоґія латинського походження! Пізнання латини улекшить також дівчатам науку всесвітньої літератури, особливо західно-европейської, яка була під могучими впливами римського світа аж до появи романтизму.

Все це промовляє не тільки за введенням латини в науковий плян жіночої гімназії в пропонованім розмірі, а ще й за поширенням того розміру. І коли би тільки можна вести науку латини через цілу гімназію без надмірного збільшення шкільних годин науки, то я прихилився би до цеї думки цілою душею.

Природна річ, що математично-природничі науки (математика, природа, фізика, хемія і географія) дістають у пляні жіночої гімназії загальну низшу скількість годин, ніж в мужеських гімназіях. І це є потрібне, бо инакше вийшло би таке страшне перевантаження годинами, що дівчата мусіли би денно мати 6—7 годин науки. Правда, що в останніх часах природничі науки зробили великанський поступ, тож заслугують на особлившу увагу, та нам здається, що при добре уложенім розкладі навчання цих предметів дасться легко осягнути пожадану ціль: познайомити дівчата і дати їм зрозуміти усі найзамітніщі і найцінніщі прояви життя природи і людські здобутки в царині фізики і хемії. Так само вийде й справа з наукою географії, а саме фізичної, подасть молоді в пропонованім числі годин вповні вистарчаючі географічні відомости.

Скількість годин навчання поодиноких предметів у всіх 8 клясах жіночої гімназії виносила би: рідна мова разом з всесвітнім письменством тижнево 36 годин, себто в 4 клясах по 4, в 4 по 5, німецька мова 32, англійська мова або французька 18, історія 15, релігія 16, психольоґія і педагогіка 4, друга краєва мова 16, себто разом 137 годин. Є це група язиково-історичних предметів, котрі повинні би творити так зване „дидактичне ядро" наукового пляну жіночої гімназії. Із предметів математично-природничих мали би: географія 12 годин, математика 17, фізика і хемія 8, природа з гігієною і біольоґією 10, або разом годин 47, а вкінці справности мали би: рисунки з каліграфією 17, спів 8, ручні роботи 12, руханка 16, разом 53.

Скількість годин в усіх 8 клясах була би 254, з того 201 годин теоретичних лекцій, а 53 практичних занять, себто на загальне число годин припадало би 20 проц. годин практичних занять, а 80 проц. теоретичних лекцій. З тих знова 54 проц. припадало би язиково-історичній групі, а 26 проц. групі математично-природничій.

Скількість годин науки в поодиноких клясах була би найменше 30 тижнево, а найбільше 33, себто пересічно по 5—5½ денно.

Завдання фахових учителів було би уложити в тих пропонованих мною рамцях науки подрібні пляни для своїх предметів.

Тут лише вказується загально, які предмети науки і в яких загальних розмірах були би необхідні для середньої освіти жінки. Більша скількість годин для поодиноких предметів науки далася би осягнути або усуненням з наукового пляну деяких предметів, або збільшенням тижневого числа годин науки. Викидати який-небудь з пропонованих предметів науки було би дуже недоцільно, як знова було би вбійчим для фізичного і умового здоровля збільшати тижневу скількість лекцій. У Франції мають діти в народній школі (через 3 роки) тільки по 20 годин науки тижнево, в низшій гімназії 22—26 годин, у висшій 28—30 годин. Невважаючи на це, у Франції навчає школа більше, ніж у нас, де найменше число годин є 30, а найвисше 36, а разом з надобовязковими предметами доходить до 40.

Наприкінці нехай буде вільно мені згадати про ще оден момент. Часто доводиться у нас чути з уст жінок замітку, немов би то богато мущин з легковаженням, неохотою, незичливістю, або й заздрістю відносилося до справи середньої освіти жінки. Розуміється, як що так справді є, то це було би дуже негативним свідоцтвом для інтелекту наших мущин, та єдине виправдання для такої їхньої поведінки можна би хіба найти у цій обставині, що дотеперішний вислід середньої освіти жінки приніс деяке розчарування. Такого негативного висліду не буде, якщо середня освіта жінки візьме на увагу відмінні потреби її полу. „Освічена жінка — пише в своїх Афоризмах Стендаль (Анрі Бейль), яка присвоїть собі нові ідеї, не тратячи при тім принад свого полу, певне найде серед найрозумніщих мущин свого віку пошану, що межує майже з захопленням".

Але ж вимагаючи так багато від актора і ще більш від режісера, дирекція театру вживала всіх заходів, аби дати людям змогу не розгублювати своєї енергії як у формі театрального, так і приватного життя. Актор мав лише вивчити і розробити ролю, бо прийшовши до театру, знаходив передбачливо виготованими всі аксесуари ролі до найменших дрібниць.

Розуміється, і по за театром всі життєві потреби актора були забезпеченими, бож ясно, що не тільки енергія, а й талант гублять продуктивність у голодної і змерзлої людини. Одною з головних реформ внесених Художнім Театром в театральну справу було визволення її з грошевої неволі. Каса Художнього Театру була завше повна, але ж ніколи не була метою дирекції.

Коли для російського громадянства такий театр був роскішю в галузі естетичних насолод, то для нашої нації він міг би відіграти ролю могутнього чинника розвитку національної свідомости й культури. З огляду на це поруч з закордонною драматичною літературою повинно бути відведено почесне місце нашій побутовщині. Тобилевич, Кропивницький, Старицький та ин. дали нам чудові по своїй кольоритности і життєвій правді твори, на котрі треба булоб звернути найпильнійшу увагу, аби відповідною постановкою виявити всю красу нашого села.

Не одним „Грицем" та „Марусею Богославкою" обмежується наша клясична драма. Але ж при цих виставах мало того, щоб люде невідповідно одягнені говорили під суфлера серед невідповідних декорацій написані в книжці слова. Треба розуміти значіння таких вистав, мати змогу, не тільки вивчити ролю, алеж і одягтися згідно вимогам сцени, відчути й оживити дорогі типи, а це вимагає часу, спокою й грошей. — Нашому акторови цього постійно бракує... Положення ж режисера в таких випадках просто трагічне.

Колиб громадянство наважилося нарешті покінчити з приватними підприємствами, що виставляють одноческо побутовщину, драми, комедії і нікому непотрібні закордонні оперети, цілком природно дбаючи лише про касу, бо инакше не могли б існувати, та заходилося біля заснування свого національного театру, — то справа стала би на инший шлях.

Багато писалося вже про бідність сцени і жебрацький стан нашого актора, обвинувачуючи за це дирекцію. Але щоби вимагати та докоряти, треба мати на це право, бодай тим умотивоване, що вложено щось в справу, а сучасна дирекція нічого крім голої концесії не одержала.

При „націоналізації" театру господарем театру булоб ціле громадянство. Мистецтво звільнилосяб від тяжких тисків матеріяльних ощадностей. Дирекція незацікавлена в касі віддалаб увесь свій хист організаційній праці. Режісер і актор почувалиб себе не жебраками наймитами, а жрецями національної культури.

Проект організації такого театру, вироблення статуту, репертуару, кошторису і т. и. можна булоби доручити Союзови Діячів Театр. Мист., а грошевий збір на фонд відкрити зараз-же.

Тільки при таких умовах театральна справа стане на нормальний шлях, і не буде місця для здивування наших прихильників сцени, що, мовляв, і режісер добрий і актори не погані, а справа стоїть лихо. *Г. Совачева.*

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу: „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вил. ім. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕГРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АГЕНЦІЇ ТЕЛЕГРАФІЧНОЇ.

Англійська комісія в Поруррю.

Берлін. З Есен звідомляють, що тепер на припоручення англійського правительства объїздить Поруря англійська комісія, щоби познакомитися з справжнім положенням.

Митова лінія в Порурю.

Берлін. „Берл. Тгт." звідомляє з Есен, що почалися приготовні праці для утворення митової лінії довкруги всеї области Руру. Відбуваються перегрупування військ, котрих ужиється до повної обсади границі.

Париж. Спец. кореспондент Аваса звідомляє, що до Дісельдорфа прибули французькі митові урядники. Утворено митовий кордон. Після повного переведення пляну Франція матиме весь вивіз із Поруря в своїх руках.

Французькі залізничники для Поруря.

Париж. „Тамп" звідомляє з Тулюзи, що на тамошньому двірці змобілізовано 7-му сотню залізничників. Вона виїде до Бордо, де одержить виекіпування і вишлеться її до Поруря.

Після з'їзду нім. промисловців.

Могунція. З нагоди розправи проти промисловців відбулася тут учера вечером маніфестація. Утворився похід, при чому співали патріотичні пісні. Відділи кінноти розігнали маніфестантів, при чому переведено богато арештувань.

Калінін і Раковський про окупацію Поруря.

Москва. Дня 23. ц. м. відбувся в Великому Театрі мітінг при участи товп населення. Калінін у промові зазначив, и. и., що політику Франції супроти Німеччини совітська Росія мусить уважати актом ворожим для неї. Калінін сподіється, що окупація Поруря матиме для Франції наслідки подібні цим, які мала для Німеччини окупація Вкраїни в 1918 р., щобто доведе до загибелі самого окупанта. Зайняття Поруря приневолює сов. Росію удержувати величезну армію і фльоту. Раковський вказав, що совітська республика не може бути рівнодушною, бо міжнародня буржуазія приготовляє нову війну. Акція Франції не може не торкати Росії, бо Франція допускається нарушення рівноваги, в напрямі небажаним для Росії.

Видалення німецьких функціонарів.

Могунція. В. комісія видалила 14 німецьких функціонарів, що відказалися слухати приказів делегатів в. комісії.

РІЖНІ ВІСТИ.

Совітсько-німецький союз.

Берлінська преса доносить, що граф Ранцав в порозумінню із совітськими представниками виготовив плян совітсько-німецького союзу. Цей плян буде предложений німецькому урядови в найблизшому часі. Згідно з тим проектом Німеччина зобовязується не вступати до жадної групи держав, які не визнали совітську владу в Росії.

Так само совіти зобовязані не заключати договорів з жадною державою, ворожою для Німеччини і Німеччина мала би вступити до Союза Народів аж тоді, як Антанта визнає совітський уряд. На випадок війни обидві держави обіцюють собі невтральність. На днях з Берліна до Москви виїдуть німецькі представники для детальнього обміркування проекту союзу.

Що діється в Клайпеді.

Повстанчий уряд у Клайпеді для зєднання собі симпатій робітництва, видав наказ виплачувати кождому робітникови чверть доляра денно. Ухвалено цілий ряд законів, що мають на меті поліпшити долю робітництва і селянства. В місті панує спокій. Французи сидять дальше в казармах, розставивши при входах свої сторожі.

Голяндія не мобілізує.

Голяндське кореспонденційне бюро заперечує вістку, начеб у найблизчих днях малося переводити мобілізацію голяндської армії.

Англійські війська в Галіп...

З Льозанни звідомляють, що з огляду на це, що Турки стоять дальше на відмовному становищі в справі англійських домагань відносно забезпечення військових кладовищ на Галіполі. Англія повідомила Туреччину, що англійські війська останугь на півострові доти, поки англійське правительство не одержить запевнення, що англійські кладовища матимуть належну опіку.

Совіти і Японія.

Совітська преса заперечує поголоски про заключення совітсько-японського торговельного договору. Японія уважно стежить за відносинами Европи до совітів і вступить в союз з совітською Росією тільки тоді, як це вчинять инші держави. Поки що Японія веде відносно совітів політику вичікування.

Совітські фонди в Америці.

З Москви доносять, що найвисший трибунал в Ню Йорку приєудив видати совітському урядови фонди, сконфісковані минулих років. Ті фонди були власністю колишнього російського уряду, що здепонував їх там ще перед війною для ріжних торговельних трансакцій.

Відповідь союзних держав совітському урядови.

Союзні держави вислали совітському урядови відповідь на протест проти недопущення совітів до нарад в справі проливів у Льозанні. Союзні держави зазначують, що та справа буде обміркована на найблизшому засіданню льозанської конференції.

Сазонов у Празі.

До Праги приїхав бувший російський міністер Сазонов.

Югославянсько-російські взаємини.

„Тамп" звідомляє, що югославянське правительство згодиться, щоби в Білгороді оставала лише совітська торг. делегація для навязання економічних взаємин між Югославією і Росією.

НОВИНКИ.

— **Підвишка передплати.** В останньому тижні двух газети знов підскочила о 30%, а ціна паперу майже о 50%. Зміст дорожнечі приневолює нас підвести ціну одного примірника вже від 23. с. м. на 300 Мп., а передплату від 1. лютого в. р. на 7.000 Мп. місячно. — *Адміністрація.*

— **Конфіската.** Попереднє (19.) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за цілість звістки про „Побір війська" в Східній Галичині та цілу статтю про сьогорічний Йордан п. з. „Pro memoria".

— **Карна експедиція в Добрусині.** До села Добрусина під Жовквою приїхала 23. ц. м. карна експедиція та почала безсабашно розкватировуватися, викидуючи селян з хат та їхню худобу зі стаєнь. Господаря Гаврила Луцяка побили жовніри до безпритомности, а коли він прочуня і почав тікати, сержант стріляв за ним і тяжко зранив. Нещасний впав залитий кровю серед дороги, а озвірілий сержант станув над ним з револьвером в руці і стріляв до кождого, хто хотів наблизитися до раненого з помічю...

— **Замарстинівська читальня „Просвіти".** Заходом читальні „Просвіти" в Замарстинові відбулося дня 21. ц. м. „Свято Просвіти", з нагоди якого театральний гурток цеї читальні відограв драму Кропивницького „Невольник". Вистава ця, завдяки незвичайно старанній підготовці так відносно самої обстановки і костюмів як і гри поодиноких аматорів та гуртових сцен, пройшла бездоганно. Театральному гурткови цеї читальні (має вже за собою кількадесять аматорських вистав), його режісерови п. Мурському Петрови, який вкладає своє знання та душу в життя гуртка, та п. Олексіюви Іванови, який не жалує труду в допомові молодим аматорам замарстинівської сцени, належиться глибока подяка та побажання дальшої успішної роботи на сьому полі. Вистава йшла, як зрештою і всі попередні при випродазній салі, так що принесла вона на дар „Просвіті" чистого доходу 80.500 м. н. Виставу попередила промова проф. Ст. Шаха про значіння тов. „Просвіта".

— **Чим сильна Німеччина.** Останній французький напад на обезброєну Німеччину не остав без відгомону, якого остаточних консеквенцій, покищо, передбачити не можна. Одним зі засобів боротьби нації, яку позбавлено зброї, це — бойкот ворога на усіх полях. І цей бойкот переводять Німці з дійсно німецькою послідовністю. Одним із зразків цього бойкоту може послужити рішення берлінських власників гостинниць, в якому кажеться: 1) Починаючи від нині можна подавати чужинцям мясний обід тільки раз на день; 2) Масла й яєць до снідання подавати не вільно; 3) не вільно виставляти харчевих засобів за склеповими шибами; 4) Усі берлінські гостинниці, від нині починаючи, не будуть приймати французьких ні бельгійських гостей; 5) не вільно передплачувати французьких, ані бельгійських часописів; 6) при розплачуванню не вільно приймати французьких, ані бельгійських банкнотів: 7) власники гостинниць зобовязуються не спроваджувати французьких та бельгійських вин, ласощів і харчів...

— **Нові польські банкноти.** Непопатність друкування дрібних банкнотів примушує польський уряд друкувати банкноти чимраз менчі обємом за те більші „вартістю". На днях появилися польські банкноти по 50.000 мп.

— **Невядомскі не хоче ласки.** Убийник Нарутовича Невядомскі вніс до варшавського окружного суду нове подання, в якому повідомляє, що не задумує вносити якоінебудь просьби о помилування, а колиб таку просьбу внесено без його відома, то він рішучо проти цього запротестує. Невядомскі просить суд, щоб цей „учинив йому ласку" і згідно з присудом вислав акт його справи разом з повище доданим його поданням до розгляду президентови польскої республики, здержуючись від висловлювання якинебудь опінії в напрямі злагіднення присуду.

— **Смерть Макса Нордауа.** З Парижа наспіла відомість про смерть провідника жидівського національ-

ного руху, публіциста і письменника д-ра Макса Нордау, яка наступила минувшого понеділка о 3. год. по полудни.

— **Таємничі події в Тернопільщині.** Відомости про „рекрутські заворушення" в Тернопільщині, подані нами за польською пресою, польська прокуратура сконфіскувала. Нині натомісць одержуємо від нашого тернопільського кореспондента таке звідомлення: „Дня 25. ц. м. приїхало до села Купчинець, тернопільського пов. вісьмох узброєних людей в одностроях польської армії. Вони убили на постерунку одного поліціянта і відіхали до Денисова де забрали пару коней з фільварку і убили польського жовніра, якому казали вартувати на мості. Про себе говорили, що приїхали „за рекрутами". По доконанім убийстві і грабежі відіхали в напрямі Тернополя". Подані нашим кореспондентом дані погоджуються більш менш із звідомленнями нинішної польської преси.

— **Втопився у власній керниці.** В селі Ільнику дня 5. ц. м. впав до власної керниці пяний Микола Кушнір і втопився. Як нас інформують, село Ільник то кублище непросипущих пяниць, що майже в цілости голосувало на „усемку".

— **Комуністичний процес в Луцьку.** З Луцька доносять, що розправа проти волинського „Закордоту", яка потриває около місяць, відбудеться при замкнених дверях. На днях має бути прочитаний акт обвинувачення.

— **„Жидівський горожанський союз" у Львові.** Львівське воєвідство затвердило на днях статут „Жидівського горожанского союза", який має на меті „наладнання взаємовідносин поміж польським і жидівським населенням краю". Союз має ярко асиміляційний, польонофільський характер.

З судової салі.

Відгомони польсько-української війни.

У львівському трибуналі відбувається розправа проти Петра Сороки артиста українського театру у Львові і проти його товаришів Ореста Загаєвича і Андрія Ірзи.

Акт обвинувачення закидає їм, що 1918 р. в Янові без засуду розстріляли двох польських жовнірів (Жидів), яких взято в полон в наступі на Великополє.

Разом з леґіоністами розстріляно Н. Столярову, обвинувачену в шпіонажі на користь Польщі. Обвинувачені при зізнаннях не признаються до вини. Боронить д-р Лев Ганкевич, д-р Глушкевич і суддя Присташ. До розправи покликано богато свідків, між якими найцікавіщі зізнання д-ра Маркля, який повнив функції лікаря в українській лічниці. Зізнання д-ра Маркля (Поляк) заслуговують на увагу своєю обєктивністю і безсторонністю в осуді вчинків українських військ та української влади.

Свід. зізнає: Одного дня Сорока прийшов до мене до лічниці і заявив: — Завтра будуть розстрілювати польських леґіоністів Жидів. На те один з ранених українських старшин зазначив: — Навіщо їх розстрілювати? Вониж такі жовніри як ми. Сорока відповів: — Ми воюємо з Поляками, а не з Жидами і тому на смерть засуджено тільки Жидів за добровільну участь у війні. Не можу припустити, щоби Сорока сам засудив полонених на смерть, бо я знав його як людину ніжну, вразливу. Були такі випадки, що у його очах я бачив сльози підчас операції ранених Поляків. Одного разу Сорока навіть уратував своїми впливами життя Поляка Скворонського, якого Українці арештували за допомогу польській армії. Сама жінка Скворонського це посвідчить. Вправді Роґожова твердить, що Сорока розстріляв Поляків, але зізнання Роґожової є односторонні, тому, що між нею і Сорокою були здавна неприязні відносини. Можливо, що українські жовніри самі розстріляли полонених у формі самосуду. Тямлю, як до лічниці привезено побитого польського офіцера Кліму. Українські стрільці хотіли забрати в нього чоботи, я не позволив на те з огляду на грізний стан полоненого, якого не вільно було рушати з ліжка. Кліма лежав у чоботах 4 дні, а хто забрав чоботи не відомо. Між жовнірами, що домагалися чобіт, Сороки не було. Стрільці домагалися чобіт тому, бо були майже босі. Відносини Сороки і команди міста до Поляків були на скрізь людяні. У мене особисто ніхто ніколи не грабив, не реквірував, а навпаки комендант міста достарчав мені харчів за мою працю в лічниці. Одного дня зі Львова втік до мене мій син студент. На стації його арештовано і був замір вивезти його до таборів, але підстаршини постаралися, що його звільнено за ґарантією деяких осіб.

Сам Сорока заховувався супроти нього дуже чемно і часто відвідував його в лічниці опікуючись раненими та хорими Українцями і Поляками. Я бачив як вертали жовніри з місця, де розстріляно полонених і зґвалтовану жінку, але між ними не було Сороки тільки Загайкевич і то його я бачив далеко від гурту стрільців.

Дальше ставить ряд питань оборонець д-р Ганкевич та д-р Глушкевич на чому розправу перервано.

Скавтінг, його історія, зміст і завдання на Україні.

Багато людей, що скінчили середню школу, скажуть, що вона їм крім ґрунтовного знання латинської мови та иноді ще викривленої спини або впалих грудей, дала дуже мало і не навчила найбільше необхідних в життю речей. І тільки недавно зроблено на Заході конкретні кроки, аби виправити найбільш хиби середньої школи. Поруч середньої школи в головнійших державах Европи й Америки стали закладатися школи життя, до котрих молодь ходить вчитися у вільний од середнєшкільного навчання час, — **скавтової організації.**

Перші скавтові орґанізації зявились у Злучених Державах і звались „Woodcraft Indians". Заснував їх американський письменник, артист-маляр і мисливець **Ернст Сетон-Томпсон,** один з найвидатнійших і найоригінальнійших людей сучасної Америки. Він привчав молодих хлопців-школярів у літку жити в шатрах серед лісу, варити самим собі їсти та безпосередньо знайомитися з життям звірят, птиць та ростин. Тонке і глибоке розуміння дитячої душі зєднувалося в особі Сетона-Томпсона з талантом педаґоґа, здібного оповідача і знаннями вченого дослідувача-натураліста. В життя своєї орґанізації він вніс цікавий зміст, надав їй **романтичні** форми, яких так праґне душа молодого хлопця. Тому немає нічого дивного, що він цілковито опанував симпатіями молоді. Його орґанізація стала надзвичайно скоро ширитися: по всій Америці стали закладатися подібні гуртки. Молодь тисячами йшла до новозаснованої орґанізації, побут якої так нагадував Куперових червоношкурих Індіян.

Ідея Е. Сетона-Томпсона зацікавила англійського ґенерала **Роберта Баден-Павля,** який почав засновувати анальоґічні гуртки молоді в Англії. Але, як людина військова, що 25 років пробула в рядах армії, він замісць „Індіянських гуртків молоді" заклав **скавтові дружини,** які мали орґанізацію трохи подібну до військової: мали уніформу, ранґи, і власний статут, котрий вийшов у Льондоні в 1907 р. під назвою „Scouting for Boys". Робота пішла легко і успішно, бо в Англії давно вже істнували т. зв. „Boys Brigades" (хлопячі бриґади), засновані духовенством, яке влаштовувало в свята екскурсії до лісу або річки і там вело розмови на релігійні теми або читало св. Письмо. За 25 років свого істнування хлопячі бриґади довели загальну кількість своїх членів до 100 000. Звичайно, молодь стала охоче переходити до скавтових дружин, які укладом свого романтичного життя більше їй сподобались ніж проповіди священиків. Скавтінґ швидко зробився найпопулярнійшою орґанізацією в Англії і сам англійський король обняв над нею патронат.

Заслуга Баден-Павля, який до нині є шефом англійських скавтів, полягає в тому, що він ідею Сетона-Томпсона вклав у рямці **орґанізації модерного лицарського ордену,** яка годиться для кожного народу і кожної країни, або, коротко кажучи, скавтову ідею зробив **вселюдською,** а скавтову орґанізацію — **міжнародною.**

З Англії поширився скавтінґ до англійських кольоній у всіх частинах світа і до инших держав.

Першою була Німеччина, де за поширення скавтових орґанізацій взявся штабний лікар д-р Ліон. Німецький скавтінґ зветься Pfadfinder або Späher. Своєю уніформою і програмом він одійшов від англійського і головнійшим завданням ставив піднесення боєздатности народу. Перед війною мала Німеччина 100.000 скавтів.

За нею пішла Бельґія і Франція. Про поширення скавтінґу в цих країнах дбали André Cheradame і Paul Vuibert. Французькі скавти звуть себе „Les eklaireus de France" і носять уніформу анґлійських скавтів.

Далі скавтінґ поширився в Голяндії, Росії, Італії, Чехії, Швеції, Півд. Америці, Японії, Швайцарії, Данії і т. д. — не кажемо вже про Зєдинені Держави, де тепер є понад 400.000 скавтів.

В Галичині ініціятивою польського „Сокола" закладено скавтові дружини для виховання сокільського доросту. Одночасно **Українці** заснували також свою скавтову орґанізацію під назвою „**Пласт**". Військове лихоліття затримало успішний розвій українського скавтінґу, але останніми часами, як довідуємося з газет, „Пласт" одновив свою діяльність у Львові, так і в цілій Східній Галичині.

На великій Україні скавтова українська дружина заклалась в 1918 р. в Білій Церкві з українських середнешкільників, які до того були в московських дружинах, при моральній і матеріяльній допомозі Січових Стрільців, які саме тоді там перебували. Швидко після того почалася жвава орґанізація українських скавтових дружин по всіх більших містах України, але московська окупація загальмувала, коли цілковито не знищила, молоді парости нашого скавтінґу.

Тільки над Велтавою, в далекій Празі, де випадково серед Української Академічної Громади знайшлось декілька студентів Наддніпрянців бувших скавтів засновано „Клюб Українських Ольд-Бой-Скавтів Золотого Тризуба", який навязав зносини з чеськими скавтами, вступив до Союзу Чеських Скавтів (Svaz junacû skautû republiky česko-slovenské) і навіть брав участь у роботі зїзду чеських скавтів, який недавно відбувся в Празі. Треба з признанням зазначити, що чеські скавти, а особливо їх шеф проф. Свойсік надзвичайно прихильно, з правдивою братньо-славянською гостинністю поставилися до Українців.

Не знати як складуться обставини в майбутньому, але немає жадного сумніву, що скавтінґ відіграє велику ролю в життю нашого народу і виконає велике завдання оздоровлення нашої молоді. Наші громадські діячі мусять присвятити як найбільше праці над поширенням українського скавтінґу, бо тільки фізично здорова нація зможе оборонитись від сильнішого ворога.

(Продовження буде.)

О. Яремченко.

Курс грошей.

Львів, дня 25. січня 1923.

Доляри американські	29.000—29.300
„ „ (1 і 2-ки	28.700—29.000
Доляри канадійські	28.700—29.000
„ „ (1 і 2-ки	28.400—28.700
Марки німецькі	1·65—1·75
„ „ (сотки)	1·40—1·60
„ „ (дрібні)	1·20—1·45
Леї румунські	155·00—165·00
„ (дрібні)	145·00—155·00
Корони чеські	800·00—820·00
„ „ (дрібні)	780·00—815·00
Австрійські тис. нов. ем.	580·00—600·00
„ „ ст. ем.	3.350·00—3.400·00
„ сотки нов. ем.	55·00—60·00
„ 50 кор.	80·00—100·00
„ 20 кор.	25·35—26·00
„ 10 кор.	12·00—13·00
„ 1. і 2-ки	0·60—0·00
Рублі 5-сотки	180·00—240·00
„ сотки	240·00—290·00
„ 25-ки	100·00—110·00
„ дрібні	0·65—0·00
„ думські 1.000-ки	20·00—25·00
„ „ 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00—1·00
Гривні	1·20—1·00
Франки французькі	1810·00—1850·00
Фунти стерлінгів	130.000·00—134.000·00
Франки швайцарські	5200·00—5300·00

Золото:

20 кор.	126.000·00—128.000·00
20 франк.	122.000·00—124.000·00
20 марк. нім.	135.000·00—140.000·00
Фунти стерлінги	72.000·00—72.200·00
10 рубл;	144.000·00—147.000·00
Доляри	15.580·00—15.6000·00

Срібло:

Корони австр.	2.000·00—2.057·00
5 кор. австр.	9.800·00—9.900·00
Фльорени австр.	6.200·00—6.400·00
Рублі	9.800·00—10.000·00
Копійки	27·50—28·00
Доляри американські	10.500·00—11.000·00
„ „ полов. і 1/4	9.800·00—9.900·00
Доляри канадійські	9.000·00—9.300·00
„ „ дрібні	8.500·00—8.700·00
Леї румунські	1.340·00—1.350·00

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, (Шашкевича 5.).

САМБІР:

Субота, 27. І. ц. р. „МІРЕЛЕ ЕФРОС“ драма Я Ґордіна.

Неділя, 28. І. ц. р. год. 3. поп. „ПАННА МАРА“ комедія В. Винниченка.

Неділя, 28. І. ц. р. год. 7. веч. „БАРОН КІММЕЛЬ“ оперета В. Колля.

Понеділок, 29. І. ц. р. Новинка! „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ“ оперета на 3 дії Л. Фалля.

3. II 1923. ВЕЛИКІ СОКІЛЬСЬКІ ВЕЧЕРНИЦІ. 1568 1—1

Виклади (6 предметів) на 6 міс. фах. курсі для дорослих у веч. годинах при Торговельній школі Т-ва „Просвіта“, вул. Корняктів ч. 1, ІІІ. пов. вже розпочалися. Вписи приймаються ще до кінця січня 1923 р. 1573 1—3

Станиславів. Загальні Збори Читальні Тов. „Просвіта“ в Книгинині Гірці відбудуться дня 11. лютого ц. р. о год. 4. вечер. при вулиці Начальній у власнім домі. Всіх о численну участь просить ВИДІЛ 1566 1—1

Тіштеся і радуйтеся Смотрики! Комітет Пань опіки над Українськими Інвалідами не забув і на Вас у сім карнавалі. В лютім дня 5-го о год. 7 вечер відбудеться у відновленій великій салі „Народнього Дому“ котиліоновий вечер для наших Смотриків, на який також загостять і старі гості для веселої забави серед танцюючих „дітей“. Котиліонові відзнаки не вільно приносити зі собою, бо Комітет буде продавати на місци. XXI. 1-1

На „Р. Школу“ зложили в Мп. о. Вол. Куницький 5.000 з мировання і 60.000 як коляду від студенток дівоч. інституту в Перемишлі; п. М. Кокольський, учит. гімн. в Стрию 10.000 замісць подяки за бажання зложені в день імянин і 6.400 від учеників кл. І. А української гімн. в Стрию, зложених в день його імянин; гром. Бортничі 142.311, громадяне с. Костільник: В. Кузь 2000, по 1000: Ів. Кузь, Гр. Маркевич, Роз. Микуляк, І. Ковальський, Ів. Яцина, М. Микуляк. Решта громадян зложили по 500, 400, 300, 100, 20 і 15 — разом на загальну суму 30.670; Василь і Іванна з Комарницьких Палієві 50.000, замісць повідомлень про своє вінчання, яке відбулося дня 9. І. с. р. — За жертви складає щиру подяку Головна Управа У.П.Т. IX 1-1

Коляда на Личакові. Аматорський Кружок при Читальні „Просвіти“ на Личакові уладив коляду під час свят на будову дому читальні, яка принесла 205.855 мп. доходу, по потрученню 1 прц. на „Рідну Школу“. Виділ читальні складає отсим щиру подяку громадянам личаківської дільниці, що з неї нагоди зволили щедро підпомогти фонд будови дому читальні, як рівнож членам аматорського Кружка, що не жалували труду, щоби помогти до здійснення мрії про власну хату. — ВИДІЛ Читальні „Просвіти“ на Личакові. 1569 1 1

Для вязнів. Читальня „Просвіти“ в Торонто зложила 31 дол., а саме: Чит. „Просвіти“ ім. Т. Шевченка 12·20, М. Лібео 3·00, М. Хабаль 2·00, І. Габа 2·00, І. Чумак 2·00, С. Кицканюк 2·00, Д. Буртник 1·00, І. Газюк 1·00, Р. Кагман 1·00, О. Соколовський 1·00, Д. Юркевич 1·00, Д. Метельський 1·00, П. Крат 1·00, Т. Гуменюк 50 ц., В. Бойко 25 ц., В. Кухта 25 ц. Разом 31·20 долярів. — Вп. Жертводавцям щиру подяку складає Ком. доп. політ. вязням. 1147 1—1

Дрібні оголошення.

ДОКТОР МЕДИЦИНИ, Українець, потрібний сейчас на провінцію. Посада дуже інтратна. Блищі відомости в Адміністрації. 1565 1—2

ВПРАВНИЙ інструктор, богослов глядає лекції з нищих ґімназійних кляс, найрадше у священика. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Інструктор“. 1570 1—2

ЦЕРКВА в Камінці струмиловій пошукує дяка добре познайомленого з церковним уставом, що умів би вести хор, а також міг би бути ужитий до канцелярійної праці. Блищі відомости і услівя в греко-кат. уряді парохіяльнім Камінка струмилова. 1531 3 3

ДЛЯ повертаючих з Америки продасть 20 моргів орного поля під селом, коло залізн. стації. Уряд парохіяльний в Іщкові почта Денисів. 1483 9—10

ЕЛЕҐАНТНИЙ капелюх можна купити лише в складах першої краєвої фабрики капелюхів Рудольфа Найвельта, площа Марійська 8, вул. Казимирівська ч. 25, Городецька 72, Бальонова 3. XXVI 4 4

СЕМІНАРІЙНА МАТУРИСТКА шукає лекції. Учить теж початків французької мови і гри на фортепяні. Зголошення до 15. лютого під „Матуристка“ в Адміністрації. 1549 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Степан Шухевич

веде адвокатську канцелярію у ЛЬВОВІ, вул. Чарнецького 24, II. п. (Дім Наукового Тов-а ім. Шевченка, ріг вул. Куркової). 1438 9—10

НОВОВІДКРИТИЙ СКЛАД БЛЯХИ

XXVI 3—4 ПІД ФІРМОЮ

Гуртівня бляхи

ЛЬВІВ, ВУЛ. АННИ 1 (НАРІЖНИЙ СКЛЕП)

поручає: бляху цинкову, поцинковану залізну і білу ріжних вимірів і грубости, як також всілякі артикули в обсяг входячі по фабричних цінах. Продаж гуртом і детайльно.

УКРАЇНСЬКА бездітна родина прийме зараз на спокійне мешкання 2-ох учеників або учениць за харчі. Зголошення до Адміністрації під „О. Б. 77“ до 15. 2. 1571 1—1

Найліпші ДЗВОНИ

1517 ПЕРЕДВОЄННОЇ ЯКОСТИ 5—20

є на складі і можна замовляти у :: істнуючої від 1808. року фірми ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КАЛУШІ або в ПЕРЕМИШЛІ

вул. Красіньского ч. 63.

На жадання висилається цінники оплатно.

УВАГА! Ніяких агентів не маємо і не висилаємо, як також крім Калуша і Перемишля ніякої філії не маємо.

Подяка.

Рада Краєвого Товариства опіки над українськими інвалідами у Львові складає отсим щиру подяку всім Товариствам в Стрию, котрі спільно з Тов. опіки над українськими інвалідами в Стрию на чолі з п. Радн. Ракош дали „Маланчин Вечір“ на дохід українських інвалідів і що в той спосіб придбали поважну суму, котра причиниться в великій мірі до злагіднення долі не одному з наших героїв бодай на якийсь час та дали примірний доказ пошани і обовязку супроти тих, котрі половину свого життя віддали за кращу нашу долю. Складає рівнож подяку і Вп. Паням: О. Бачинській, Н. Селезінковій, Весоловській, Файтльовій, Загариєвій, Устияновичевій, Сінгалевичевій, Погорецькій, Шереметовій, Хиріській і Дерешовій, що жертвами і трудом коло буфету причинилися до збільшення доходу та красавицям панночкам і прочим гостям, що бавились і танцювали до втоми на інвалідів.

Зенон Ликавецький, голова. XXI 1—1 Дмитро Конюх, за секретаря.

„КОЛЮБІН“

Нововідкритий конфекційний маґазин блаватних, сукенних та модних товарів.

ЛЬВІВ, Собіського ч. 6. 1456 8—10

Кожда Читальня „Просвіти“ і Бібліотеки українських Товариств

повинні негайно обновити, доповнити і впорядкувати 1353 10—10

:: СВОЇ БІБЛІОТЕКИ ::

Всякі інформації, поради і пляни закупна книжок, як також доставу українських і чужих видань виконує

Іван Калинович в Золочеві.

На всі запити відповідає відворотною поштою (по надісланню 300 мп. значками).

XXI 3—5

Творім українську „НУЗУ“ у Львові.

Складаймо уділи до Кооп. „Союз Українських Інвалідів при вул. Руській 3, II. пов. — —

Число уділів необмежене.

Найдешевше

можна пошити собі убрання чи плащ тільки в кравецькій майстерні Українських Інвалідів при вул. св. Софії ч. 25. Скоро, солідно і після всіх вимог найновійшого фасону. Спішіть з замовленнями. Хто скорше принесе, тому скорше викінчиться. XXI 3—5

Нова книжка.

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ

ТВОРИ

т. І. з портретом автора і вступною статтею доцента унів. Л. Білецького.

Ціна 3500 мп.

Продається у всіх книгарнях.

Можна виписувати за післяплатою з канцелярії Товариства допомоги еміґрантам з Вел. України. (Львів, Руська 3). 1539 2—10

ЦЕРАТИ відпрасовані і на метри

фіранки, капи на ліжка, портієри, обруси, хідники, меблеві матерії, дивани, матераци і сінники, лінолеум, стори до вікон

ТАПЕТИ в найбільшім виборі поручає 1362 9—?

Е. КІЧАЛЕС і А. МАРҐУЛЕС

Львів, вулиця Синктуська ч. 18.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Товариства „ПРОСВІТА“ в Буську

відбудуться дня 11. лютого 1923. о год. 4. п. п. в домі бурси на Греблі зі слідуючим порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
3) Звіт з діяльности уступаючого Виділу.
4) Уділення абсолюторії уступаючому Виділови.
5) Вибір нового Виділу.
6) Внески і запити.

На случай браку комплету членів о 4. по пол., відбудуться того самого дня і з тим самим порядком другі Загальні Збори о год. 5. без огляду на число присутних членів.

Буськ, дня 24. січня 1923.

ЗА ВИДІЛ:

Юрій Ваньо, секретар. 1572 1—1 Лопатинський, голова.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРЕДИТОВОГО ТОВАРИСТВА „САМОПОМІЧ“ в ЗОЛОЧЕВІ

реєстр. тов. з обм. пор.

відбудуться дня 13. лютого 1923. о 14 зглядно 15. год. в льокалі канцелярії адв. д-ра Дрогомирецького в Золочеві в деним порядком:

1) Вибір предсідника Зборів.
2) Доклад о стані Товариства.
3) Вибір Надзірної Ради.
4) Евентуальна ліквідація Товариства.
5) Внески членів.

Колиб не було комплету до Зборів на 14. год., то того самого дня о 15. годині відбудуться другі Загальні Збори з тим самим порядком. 1555 2—3

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:

о. Е. Менцібович, д-р І. Дрогомирецький

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівтірка 23. п. м. односеріову монументальну драму жіночої психіки, основаної на тлі блискучого світа американської плютократії в 7 діях п. з.

„Конфлікт“.

Прямо казочкою є гра ґеніяльної драматичної артистки PRISCILLI DEAN — премійованої американської краси, яка виконувала головну ролю в архитворі „ЖЕБРАЧКА ІЗ СТАМБУЛУ“.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.